

ВНУТРІШНЬО ПЕРЕМІЩЕНІ ОСОБИ ЯК АКТИВ ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ МІСЦЕВИХ ГРОМАД

Підготував
Васильців Т.Г., д.е.н., професор

ВПО у Західному макрорегіоні

(за даними МОМ, липень 2022 р.):

- **1,3 млн осіб;**
- **20 %** від ВПО в Україні (**36,1 %** у травні 2022 р.);
- **55 % скорочення** у липні до травня та **15 % скорочення** за червень – липень;
- **32 %** мають намір переміщуватися далі;
- портрет ВПО: **64 % жінки**, 36 % чоловіки; **36-45 років – 30 %**, 25-35 років – 22 %, 46-59 років – 19 %;
- **лише 7 %** мають намір інтегруватися (у м. Києві – 36 %, у Північному макрорегіоні – 20 %, у Східний – 16 %);
- **лише 28 %** шукають роботу;
- **високий рівень соціальної вразливості ВПО;**
- **ключові потреби:** фінансова підтримка (78 %), одяг і взуття (36 %), їжа (28%), засоби гігієни (27 %), ліки (26 %)

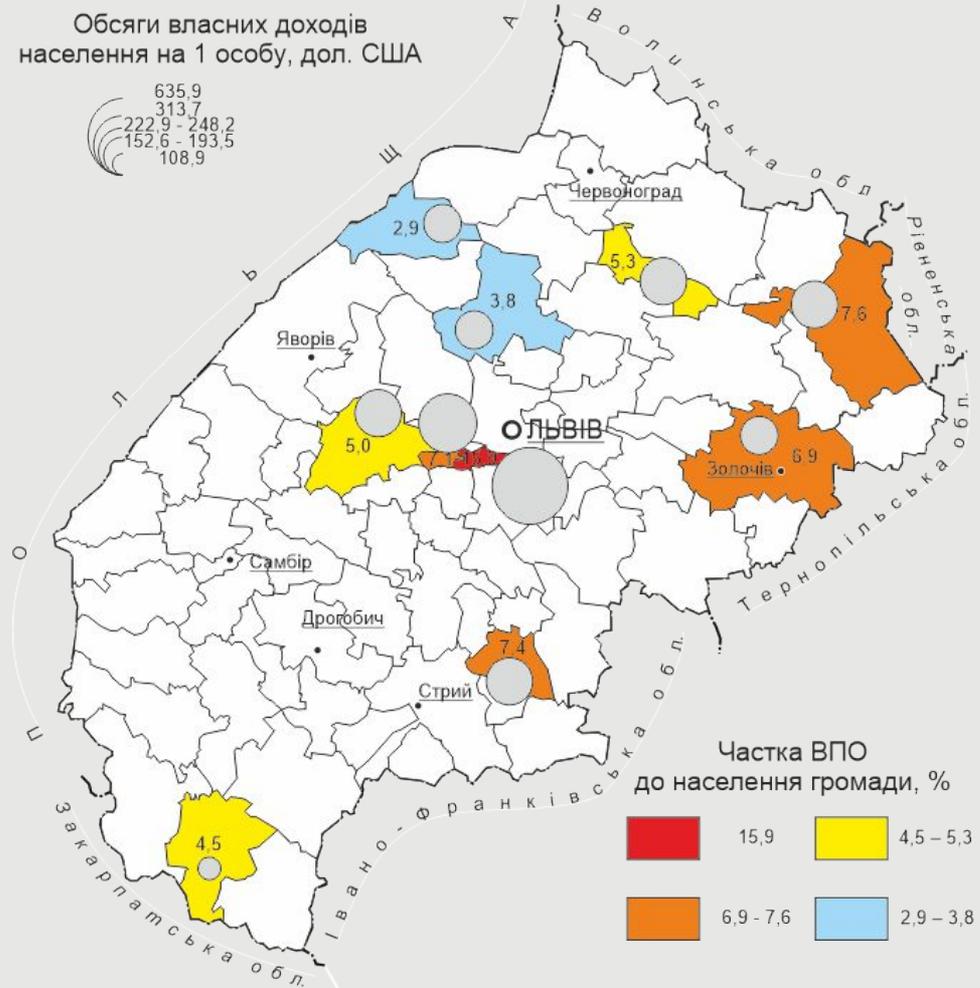
ВПО у Львівській області

(за даними РАЦ «Суспільство і довкілля», червень 2022 р.):

- **242 - 250 тис. осіб** (71 % з Київської, Донецької, Харківської областей);
- **73 %** жінки та **27 %** чоловіки;
- **55 % економічно активного населення**, у т. ч.:
 - 42 % – наймані працівники;
 - 8 % – фрілансери;
 - 8 % – студенти;
 - 6 % – не зайняті;
 - 5 % – роботодавці;
- **36 %** – дохід менше 3 тис. грн; **18 %** – дохід 3-6 тис. грн;
- **лише 10 %** мають намір продовжувати жити в області у довгостроковій перспективі;
- **31 %** не шукають роботу;
- **29 %** вважають створення можливостей для бізнесу важливим;
- **26 %** вважають відкриття нового бізнесу важливим;
- **ВПО не активні щодо долучення до громадських ініціатив**

Частка ВПО та обсяги власних доходів громад Львівської області*

Обсяги власних доходів населення на 1 особу, дол. США

Регулювання ВПО потребує системного підходу через:

- ✓ великі обсяги ВПО та навантаження на соціальну інфраструктуру громад і місцеві бюджети;
- ✓ невизначеність ситуації щодо кількості ВПО при збереженні активної фази бойових дій (близько 12 млн осіб перебуває на тимчасово окупованих територіях або територіях з пошкодженою критичною інфраструктурою);
- ✓ ВПО мають високий потенціал повернення;
- ✓ географія розселення ВПО є більш «прозахідною» з одночасно вищою схильністю до подальших переміщень, зокрема за кордон;
- ✓ в західних областях кількість ВПО, які не планують далі переміщуватись, є вищою, ніж в регіонах України, бойові дії в яких не ведуться.

ВПО як актив для розвитку громад:

- послаблення соціально-економічних викликів та критичного навантаження на соціальну інфраструктуру, місцеві бюджети;
- покращення інтелектуально-кадрового капіталу громад;
- позитивні ефекти для економіки й соціальної сфери за забезпечення зайнятості та самозабезпеченості ВПО;
- залучення фінансових і поведінкових активів ВПО у розвиток економіки та інфраструктури;
- реалізація місцевих програм стимулювання бізнесу;
- залучення ВПО до громадських проєктів, заходів у межах волонтерського руху, реалізації транскордонних програм, соціальних проєктів.

Основні проблеми ВПО:

(з позиції регулювання)

- ✓ низький рівень захищеності ВПО;
- ✓ фінансова та соціальна вразливість ВПО;
- ✓ пошук місця тимчасового перебування ВПО;
- ✓ навантаження на соціальну інфраструктуру;
- ✓ вибірккові соціальні напруження між постійним населенням і ВПО;
- ✓ загрози життю і здоров'ю ВПО після зміни місця перебування.

Загрози не вирішення проблем ВПО:

- ✓ зниження купівельної спроможності населення, підвищення соціальної напруги та загостреної реакції на соціально-економічну неоднорідність суспільства;
- ✓ необґрунтоване підвищення вартості житла (оренди і купівлі) в місцях високої концентрації ВПО;
- ✓ зниження якості послуг соціальної інфраструктури в умовах нерегульованого додаткового навантаження ВПО;
- ✓ поглиблення «розколу» суспільства за територіальними, мовними, політичними ознаками;
- ✓ поширення соціальної тривожності, невпевненості, що матиме пряме відображення на подальшій соціальній та економічній поведінці населення і бізнесу.

Попередні висновки:

- **подолання проблеми низького рівня захищеності ВПО** (центри координації; систематизація та поширення інформації);
- **послаблення фінансової вразливості ВПО** (стимулювання бізнесу, самозайнятості і зайнятості; перепрофілювання, підвищення кваліфікації; залучення до громадських проєктів, волонтерського руху);
- **пошук місця тимчасового перебування ВПО та зниження соціальної напруги** (моніторинг розселення; будівництво тимчасового/соціального житла; моніторинг соціально-трудових потреб);
- **послаблення навантаження на соціальну інфраструктуру** (формування резервів; залучення до роботи об'єктів соціальної інфраструктури);
- **нівелювання загроз життю і здоров'ю ВПО після зміни місця перебування** (реагування на сигнали сповіщення; облаштування сховищ; інформаційно-роз'яснювальна робота).

— Дякую за увагу!

Васильців Т.Г
tgvas77@ukr.net

